

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Институт за правне и друштвене науке

**ПРАВНИ СИСТЕМ СРБИЈЕ И
СТАНДАРДИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И
САВЕТА ЕВРОПЕ**

Књига II

ПРИРЕДИО:
Проф. др Станко Бејатовић

Крагујевац
2007

**ПРАВНИ СИСТЕМ СРБИЈЕ И СТАНДАРДИ ЕВРОПСКЕ
УНИЈЕ И САВЕТА ЕВРОПЕ**

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Институт за правне и друштвене науке
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
телефон: (034) 306 513, 306 504
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.yu
institut@jura.kg.ac.yu
веб: http://institut.jura.kg.ac.yu

РЕЦЕНЗЕНТИ: Проф. др Снежана Соковић
Проф. др Станко Бејатовић

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Љиљана Ђуровић

ПРИРЕДИО: Проф. др Станко Бејатовић

ШТАМПА: Правни факултет Крагујевац
ТИРАЖ: 100 примерака
ISBN 86 - 80765 - 82 - 1

Штампање Зборника подржало Министарство науке и заштите животне
средине Републике Србије

САДРЖАЈ

Одељак I

ПРАВНА ИСТОРИЈА

1. Др Марко Павловић, редовни професор КАРАКТЕРИСТИКЕ УСТАВА СРБИЈЕ ОД 1888. И 2006.....	3
2. Мр Зоран Чворовић, асистент СУДСКА НЕЗАВИСНОСТ У КНЕЖЕВИНИ СРБИЈИ ОД 1869. ДО 1881. ГОДИНЕ	25

Одељак II

УПРАВНО И РАДНО ПРАВО

1. Др Невенка Бачанин, редовни професор О ПРАВНОЈ КОНТРОЛИ УПРАВНЕ ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ.....	41
2. Мр Зоран Јовановић, асистент УРЕЂЕЊЕ КАДРОВСКОГ СИСТЕМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И УПОРЕДНОПРАВНИ ПРЕГЛЕД СЛУЖБЕНИЧКИХ СИСТЕМА.....	49
3. Бојан Урдаревић, асистент-приправник НАСТАНАК И ПОЈАМ РАДНИХ СПОРОВА.....	61

Одељак III

КРИВИЧНО ПРАВО

1. Др Станко Бејатовић, редовни професор КРИВИЧНОПРОЦЕСНО ЗАКОНОДАВСТВО КАО ПРЕТПОСТАВКА УСПЕШНЕ БОРБЕ ПРОТИВ КРИМИНАЛИТЕТА.....	75
2. Др Бранислав Симоновић, редовни професор МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ ЗА РАД ПОЛИЦИЈЕ У ВИШЕНАЦИОНАЛНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА	95
3. Др Снежана Соковић, редовни професор АЛТЕРНАТИВНЕ КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ - НОВО КРИВИЧНО ЗАКОНОДАВСТВО И РЕЛЕВАНТНИ ПРАВНИ СТАНДАРДИ.....	113
4. Др Ивана Симоновић Хибер, ванредни професор ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА КРИВИЧНОГ ПРАВА И УЛОГА КРИВИЧНОПРАВНЕ НАУКЕ.....	133
5. Др Божидар Бановић, доцент ТЕРОРИЗАМ У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	145

Др Зоран Пољавић,
редовни професор

UDK: 347.919

(НЕ)МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА СИЛЕ У ПОСТУПКУ ВЕШТАЧЕЊА КРВНИХ ГРУПА ПРЕД ПАРНИЧНИМ СУДОМ

Сви велики законици донети током XIX и почетком XX века садржали су низ фикција, претпоставки, па и забрана у погледу утврђивања порекла детета у односу на родитеље, првенствено оца. Разлоге за ово, поред осталог, треба тражити и у непостојању, у то доба, техничких (медицинских) могућности, да се утврди стварно (биолошко) порекло детета. Тек од 1938. године, од открића немачких научника, које се састојало у поређењу крвних група, откривених почетком XX века, омогућено је утврђивање порекла детета према својим родитељима.¹ Биолошка истина (порекло по крви) постаје основа утврђивања биолошког порекла детета у односу на родитеље (најчешће оца), и то не само у функцији искључења већ и њиховог означавања. У правни систем ова метода је ушла преко тужбе за истраживање ванбрачног очинства, да би се касније њена примена проширила и на друге случајеве утврђивања порекла детета, а све са циљем заштите његових интереса. Све ово је ишло напореда, или као последица, проширивања материјалноправних могућности да се до ове истине о пореклу детета дође проширивањем круга лица са правом на тужбу и продужавањем рокова за ово.²

У поређењу са неким западноевропским правима законодавство Србије пружа веће шансе, пре свега детету, да користећи све могућности дође до истине о свом пореклу. И поред чињенице да наше законодавство још увек садржи извесне материјалноправне препреке на путу сазнања биолошког порекла детета³ оно је ипак омогућило најширем кругу лица да у одређеном поступку и року оспоравају или утврђују очинство и материнство. Примера ради, наш Породични закон⁴ је један од ретких у

¹ У питању је био метод познат под именом „Essen-Möller“. Видети: G. Nicolau, L'influence du progrès de la génétique sur le droit de la filiation, Bordeaux, 1989, стр. 26, као и F. Boulanger, Droit civil de la famille, t.II, aspects comparatifs et internationaux, Paris, 1994, стр. 18.

² Видети наш рад: Шта је остало од претпоставке очинства, Србија и европско право, кн. В. Правни факултет у Крагујевцу, стр. 343.

³ Видети: З. Пољавић, Очинство детета и биолошка истина, Наша законитост, бр. 1988, стр. 141/157.

⁴ Одлука у „Зборнику РС“, бр. 18/2005.

није немогући захтев када постоји обавеза једног лица да се подвргне крвној експертизи.¹⁰

У Енглеској је, истина, дозвољен један „scientific tests“ применом решења предвиђених у одељку 20 „Family Law Reform Act“ из 1969. године, али се он не може наметати мерама које би угрожавале нечији телесни интегритет, нити новчаним казнама или казнама затвора. Чак и тестови са ДНК су дозвољени само ако заинтересовано лице на њега пристаје. Међутим, одбијање једног лица да се подвргне крвној експертизи у пракси енглеских судова најчешће доводи до тога да се усвоји захтев противне стране. Ово питање је било разјашњено у једној одлуци енглеског апелационог суда.¹¹

Правна ситуација у Француској, у погледу овог решења, је слична оној у Енглеској. Иако овде не постоје директне одредбе које би забрањивале примену силе или примену казни затвора ради употребе једног оваког доказног средства, постоји принцип одувек прихваћен о „неповредивости телесног интегритета“¹² који искључује сваку примену силе у овом погледу.¹³ Сагласност заинтересованих се изричито тражи у чл. 16-11, ал. 2.¹⁴ Једина могућност са којом француски суд располаже је да у смислу чл. 11. Новог грађанског процесног кодекса једно такво одбијање буде слободно оцењено. Односно, такво одбијање ће суд ценити у склопу свих других доказа.¹⁵ Неповредивост телесног интегритета као принцип се примењује не само у грађанском већ и у кривичном и другим поступцима. Тако је и у случају

¹⁰ Посланик Neumayer, Verhandlungen des Bundestages, I. Wahlperiode, стр. 2876 А.

¹¹ Re A (a minor) (1994) 2 KLR, 463. Три мушкарца су била вероватни очеви детета. Мајка је тражила утврђење очинства детета само према једном од њих, од једног пословног човека (Господин Г.), који је одбио да се подвргне експертизи (узимању крви). Суд га је осудио, ипак, да плаћа издржавање детету. При томе је навео: „Подвргавајући се крвној анализи Г. је имао могућност да утврди очинство детета. Он је одбио ту могућност. Чињеница да је иста могућност могла бити понуђена и осталима је била без значаја...“

¹² У страном судској пракси се основ за забрану медицинске интервенције без пристанка лица понекад третира и као „повреда права на поштовање приватног живота“ заштићеног у чл. 8. Европске повеље о правима човека из 1950. Тако је поступљено, примера ради, у спору X c/Autriche од 13. XII 1979 (бр. 2878/78). Наведено према: P. Frasseix, La protection de la dignité de la personne et de l'espece humaines dans le domaine de la biomedicine: l'exemple de la Convention d'Oviedo, Revue internationale de droit comparé, 2/2000, стр. 388.

¹³ Тако и: одлука Апелационог суда у Паризу од 24. XI 1981. г. Recueil Dalloz Sirey, 1982, 355.

¹⁴ У питању је Закон бр. 94-653 од 29. јула 1994. г.

¹⁵ О овоме је француска судска пракса још давне 1968. године заузела овакав став. Тако: R. Inerson, L'influence de la biologie et de la médecine modernes sur le droit civil, Revue trimestrielle de droit civil, 4/1970, стр. 669.

